

ΕΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΗΣΕ ΣΤΗΝ ΘΑΣΟ Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ;

Στέφανος Δ. Ήμελλος

Τὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα ποὺ ἀφοροῦν στὸν θαυματουργὸ Ἅγιο Ἰωαννίκιο ἐκτιθέμενα κατὰ πλάτος ἀπὸ τοὺς βιογράφους του εἶναι πολλὰ, τὰ ὅποια ὅμως ἐδῶ δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν. Γιὰ τὶς ἀνάγκες πάντως τῆς ἀνακοινώσεως ἃς σημειωθοῦν τὰ ἀκόλουθα.

Ὁ Ἅγιος Ἰωαννίκιος ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ εἰκονομάχου αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Ε', συγκεκριμένως τὸ 754, καὶ ἀπέθανε στὶς 4 Νοεμβρίου τοῦ 846, ἡμερομηνία κατὰ τὴν ὁποία ἐορτάζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ἡ μνήμη του.

Τόπος γεννήσεώς του ἡ κώμη «τῶν Μαρκάτων», τῆς ἐπαρχίας Βιθυνίας, ποὺ βρίσκεται πλησίον τῆς Ἀπολλωνιάδος λίμνης, κοντὰ στὴν Προῦσα¹.

Ἡ σχέση του μὲ τὴν Θάσο, φαινομενικὴ τουλάχιστον, συνίσταται σὲ ἓνα μόνο ἀπὸ τὰ πολλὰ θαυματικὰ ἐπεισόδια τοῦ βίου του. Τὸ ἐπεισόδιο αὐτό, ὅπως τὸ ἐκθέτει ὁ Συμεὼν ὁ Μεταφραστὴς ξηρὰ, καὶ θὰ ἔλεγα ἀποσπασματικά, ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ἐξέπλευσέ ποτε προσκυνήσων ὁ ἅγιος τῶ ἐν τῇ Σιγριανῇ τοῦ ἁγίου Θεοφάνους σκηνώματι» (Σιγριανὴ ἢ Σιγρηνὴ εἶναι ὄρεινὴ περιοχὴ τῆς Μ. Ἀσίας, ποὺ βρίσκεται στὰ παράλια τῆς Προποντίδας, διευκρινίζω ἐγώ). «Ἐκεῖθεν ἀναστρέφων καὶ τῇ πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀπολλωνιάδος λίμνη παραπλέων, τῇ Θάσῳ προσώρμησε» (συνεχίζει ὁ Μεταφραστὴς). «Οἱ ἐν ἐκείνῃ τοίνυν τὸν μονήρη βίον ἀνηρημένοι δεινῶς τῶ πλήθει τῶν ἐν αὐτῇ ὄφρων ἠνωχλοῦντο ... καὶ δέονται ἀπαλλάξαι τούτους ὡς δυνατὸν τῆς ἀπὸ τῶν ὄφρων λύμης...». Μετὰ ἀπὸ προσευχὴν τοῦ Ἁγίου οἱ ὄφεις «κατὰ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ἐαντοὺς βάλλουσιν». Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιο

1. Βλ. καὶ πρὸςβ. Ἰωάννου Σπ. Ράμφου, Ἀγιολογικὰ Μελετήματα Ζ', ἐν Ἀθήναις 1954, σ. 13-17, ὅπου καὶ βιβλιογραφία (ἡ μελέτη περιλαμβάνεται καὶ σὲ τόμο μὲ ἄλλα ἀγιολογικὰ μελετήματα τοῦ συγγραφέα, Ἀθήναι 1987).

«πρὸς ἕτερον ἡσυχίας ἀνήγετο χωρίον· συνήγετο τούτῳ καὶ Δανιήλ, ὃς τῶν ἐν τῇ Θάσῳ μοναχῶν ἀφηγεῖτο»¹.

Τὸν Βίο τοῦ Ἰωαννικίου μὲ τὸ σχετικὸ ἐπεισόδιο τῆς ἀπαλλαγῆς κατόπιν θαύματός του τῆς Θάσου ἀπὸ τὰ δηλητηριώδη φίδια παραλαμβάνοντας ἀπὸ τὸν Μεταφραστὴν καταχωρίζει ἀπλοποιημένο στὸν Νέο Παράδεισό του ὁ γνωστός νεώτερος συναξαριστής τὸ ΙΖ' αἰ. Ἀγάπιος Λάνδος², ἀπὸ δὲ τὸν Νέον Παράδεισον παραλαμβάνει τὸν Βίον ὁ Δουκάκης³ κ.ἄ.

Ὅλοι οἱ ἀνωτέρω ἀκολουθώντας τὸν ἔγκυρο Συναξαριστὴν ἀναφέρουν ὅτι τὸ πλοῖο ἐπέρασε ἀπὸ τὴν Θάσο, ποῦ ἦταν πλήρης ὄψεων, οἱ ὅποιοι μετὰ ἀπὸ προσευχὴ τοῦ Ἁγίου, τὴν βοήθεια τοῦ ὁποῖου ἐζήτησαν οἱ κάτοικοι, βγῆκαν ἀπὸ τὶς φωλιές των, ἐπήδησαν στὴν θάλασσα καὶ ἐξαφανίστηκαν.

Ἡ μνεία τῆς Σιγριανῆς καὶ τῆς Ἀπολλωνιάδος λίμνης στὸ κείμενο τοῦ Μεταφραστοῦ θὰ ἤμποροῦσε νὰ κινήσῃ τὴν ὑπόψια τοῦ μελετητῆ τοῦ Βίου ὡς πρὸς τὴν σχέση τῶν περιοχῶν αὐτῶν πρὸς τὸ νησὶ τῆς Θάσου. Ἀλλὰ ὁ Βίος παρὰ τὸ ἱστορικὸ του ἐνδιαφέρον εἶναι κείμενο κυρίως ψυχοφελές, στὸ ὁποῖο τέτοιου εἴδους λεπτομέρειες θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ μὴ ἔχουν ἀξίαν ἱστορικῶν εἰδήσεων. Ἐξ ἄλλου ὅμως ὁ Μεταφραστὴς μετέφρασε δηλ. μετεσχημάτισε, ἀνεκάθαρε, ὄσους παλαιότερους τοῦ βίου εἶχε ὑπ' ὄψη του εἶτε γιὰ νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ ἀνάρμοστα στοιχεῖα, κάποτε τερατώδη, ἀποκυήματα ζήλου ἀλλ' ἀχαλίνωτης φαντασίας ἀφελῶν ἀφηγητῶν ἢ ἄλλων, εἶτε γιὰ ἄλλους λόγους, παράγοντας σπουδαῖο πρᾶγματι, ὠργανωμένο καὶ πλήρες συναξαρικὸ ἔργο, ἔργο ὅμως ἀπὸ τὸ ὁποῖο λείπουν δυστυχῶς παλαιότερα στοιχεῖα, λαϊκώτερα ἢ μὴ, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἔχωμε σήμερα κάποτε παραμορφωμένη εἰκόνα τῆς παλαιότερης τοῦ Μεταφραστοῦ συναξαρικῆς παραδόσεως. Ὅτι σὲ ἓνα τέτοιο ἔργο, μὲ ψυχοφελῆ χαρακτῆρα, ὅπως ἐλέχθη, τὰ βασικά, ἀναγκαῖα καὶ οὐσιώδη θὰ εἶχαν κυρίαρχο ρόλο παραμεριζομένων τῶν λεπτομερειῶν, εἶναι φυσικό. Ἡ παράλειψη ὅμως αὐτῆ δημιουργεῖ κάποτε παρεξηγήσεις ἀπὸ τὶς ὁποῖες δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένο καὶ τὸ ἴδιο τὸ κείμενο τοῦ Συμμεῶν.

Πῶς τώρα ὅλα αὐτὰ σχετίζονται μὲ τὸ θέμα ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει, θὰ ἐξηγήσω εὐθύς ἀμέσως.

Ἐπεισόδιο ἀπαλλαγῆς τῆς Θάσου ἀπὸ τὴν μᾶστιγα τῶν φιδιῶν κατό-

1. *Migne*, P.G. 116, στ. 69, ΛΕ'-ΑΣ'.

2. Νέος Παράδεισος, ἦτοι λόγοι διάφοροι καὶ βίοι ἁγίων ἐκ τοῦ Μεταφραστοῦ Συμμεῶνος εἰς τὴν κοινὴν ἡμετέραν διάλεκτον μεταφρασθέντες μὲν παρὰ Ἀγαπίου Μοναχοῦ τοῦ Κρητός. Νεωστὶ δὲ τυπωθέντες εἰς κοινὴν τῶν Ὁρθόδοξων ὠφέλειαν, μετὰ τοῦ προσηκόντος πίνακος. Ἐνετίησιν 1790, σ. 152-164. Τὸ θαῦμα σ. 161.

3. Συναξαριστής Νοεμβρίου 4, ἐν Ἀθήναις 1895, σ. 113-114.

πιν θαυματουργικῆς παρεμβάσεως Ἀγίου θά ἤμποροῦσε κάλλιστα νά ἐντοπισθῆ καί στό νησί αὐτό, ἐπειδῆ τὸ ἴδιο ἀκριβῶς συμβαίνει καί μὲ πολλὰ ἄλλα νησιά. Σὲ παλαιότερη μελέτη μου μὲ θέμα «Ἡ ἀπουσία θηρίων καί φιδιῶν ἀπὸ τὰ νησιά κατὰ τὶς παραδόσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καί τῶν ἄλλων λαῶν τῆς Εὐρώπης»⁴ ἔχω δείξει ὅτι τέτοιες παραδόσεις, κατὰ τὶς ὁποῖες ἕνας ἥρωας, κατ' ἀρχήν, ὅπως ὁ Ἡρακλῆς γιὰ τὴν Κρήτη, ὁ Φόρβας γιὰ τὴ Ρόδο κ.ἄ. γιὰ τὴν ἀρχαία περίοδο καί κατόπιν ἕνας Ἅγιος γιὰ τὴν βυζαντινὴ καί τὴν νεώτερη ἀπαλλάσσει νησι ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία καί τὰ ἐπικίνδυνα ἐρπετὰ εἶναι κοινότερα στὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, τῆς Μεσογείου, τῆς Ἰρλανδίας καί πέρα αὐτῶν. Ὑποτίθεται ὅτι ἀπὸ τὰ νησιά ἰδίως, πού κατὰ τὴν ἀρχαία παράδοση ἀρκετὰ φέρουν λόγω τῆς ὑπάρξεως κάποτε πολλῶν φιδιῶν τὸ ὄνομα Ὀφιοῦσα κλπ. ἢ Φιδονῆσι κατὰ τὴν νεώτερη, δὲν ὑπάρχουν ἄγρια ζῶα ἢ δηλητηριώδη ἐρπετὰ, τοῦτο δὲ ὀφείλεται σὲ ἐπέμβαση ἥρωος καί μάλιστα Ἀγίου (πρόκειται περὶ διαχρονικῆς παρουσίας τοῦ ἴδιου τύπου παραδόσεων), ἢ ὁποία ἐπισυμβαίνει κατόπιν παρακλήσεως τῶν κατοίκων των, ὅπως κατὰ τὰ ἀναφερόμενα ἀπὸ τὸν Συμεῶν τὸν Μεταφραστὴν συνέβη καί μὲ τὴν Θάσο. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ διήγησι εἶναι μυθική, πρᾶγμα πού σημαίνει ὅτι θά μποροῦσε νά ἐντοπίζεται σὲ κάθε νησί, ἀνεξάρτητα ἂν στήν παράδοση ὑπέκειτο κάποιο πραγματικὸ γεγονός. Αὐτὸ σημαίνει μὲ τὴν σειρά του ὅτι ἀφοῦ ἡ ἀγιολογικὴ παράδοση ἀναφέρεται σὲ τόσα νησιά, γιὰ νά μὴν ἀναφέρεται καί στήν Θάσο.

Μὲ αὐτὴ τὴ λογικὴ καί ἐγὼ συνέδεσα, ἀορίστως ἔστω, στήν ἀνωτέρω μελέτην του⁵ τὸ νησί πού μᾶς φιλοξενεῖ μὲ τὸ ἐπεισόδιο τῆς ἀπαλλαγῆς του ἀπὸ τὰ φίδια γενικῶς, ὅπως ἀναφέρεται, παρὰ τὶς σημειωθεῖσες λεπτομέρειες, πού θά μποροῦσαν, ὅπως ἀνέφερα, νά δημιουργήσουν ὑποψίες, τὶς ὁποῖες εἶχα ὑποτιμήσει. Οἱ λεπτομέρειες αὐτὲς (ἐπίσκεψη στήν Σιγριανή, παράπλους τῆς Ἀπολλωνιάδος λίμνης) μαζὶ μὲ ἄλλα στοιχεῖα ἀποκλείουν τὸ γεγονός νά εἶναι ἡ Θάσος ὁ τόπος ὅπου ἐκτυλίσσεται τὸ θαυματικὸ ἐπεισόδιο καί αὐτὸ φαίνεται σαφῶς ἀπὸ δύο ἄλλους Βίους τοῦ Ἀγίου Ἰωαννίκιου, παλαιότερους τῶν χρόνων πού συνθέτει τὸ ἔργο του ὁ Μεταφραστὴς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν δημοσιευθῆ ὄχι στήν PG, ὅπως ὁ Μεταφραστὴς, ἀλλὰ στὰ περίφημα Acta Sanctorum τῶν Βολλανδιστῶν. Στὶς ἀνωτέρω δύο διηγήσεις φαίνεται σαφῶς καί πῶς προῆλθε ἡ σύγχυσι.

Κατὰ τὴν πρώτη διήγησι, θά ἔλεγα παραλλαγὴ τῆς διηγήσεως, (ὁ Βίος ἀποδίδεται σὲ κάποιο μοναχὸ Σάββα) ἐπανερχόμενος ὁ Ἅγιος Ἰωαννίκιος ἀπὸ τὴν Σιγριανή, ὅπου εἶχε μεταβῆ γιὰ νά προσκυνήσῃ τὸ σκῆνος τοῦ Ἀ-

4. Λαογραφικὰ τόμος Α', Δημῶδεις παραδόσεις, σ. 178-208, 18.

5. Ὁ.π., σ. 183-184.

γίου Θεοφάνους «καὶ πρὸς τὴν κατὰ βορρὰν τῆς Ἀπολλωνιάδος λίμνης κειμένην μονὴν τὴν ὀνομαζομένην Θάσιον προσορμήσαντος» παρακαλεῖται ἀπὸ τὸν ἡγούμενο τῆς ἐκεῖ μονῆς καὶ τὴν ἀδελφότητα νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν τόπον ἀπὸ τὸν οἰκοῦντα ἐκεῖ δράκοντα καὶ ὄφεις. Μετὰ ἀπὸ πρὸςευχὴ τοῦ θαυματουργοῦ Ἁγίου ὁ Δράκων «πάντων ὀρώντων ἔβαλεν ἑαυτὸν ἐν τῇ λίμνῃ καὶ πλοίου δίκην νηρόμενος, σὺν πλήθει τῶν ἄλλων ὄφρων πρὸς τῇ κατὰ νότον κειμένη ξηρᾷ καὶ τοῖς παρακειμένοις ταύτῃ ὄρεσιν ἐξιών ἠφαντώθη»⁶.

Κατὰ τὴν δευτέρη διήγηση (ἡ σύνθεση τοῦ Βίου αὐτοῦ ἀποδίδεται σὲ κάποιον μοναχὸ Πέτρο, ὁ Βίος εἶναι πληρέστερος ἀλλὰ ὁ βιογράφος ἔχει λάβει ὑπ' ὄψιν τοὺς τὸν Βίο τοῦ Σάββα) ὁ Ἅγιος μετέβη γιὰ προσκύνημα «εἰς τὴν νῆσον τὴν καλουμένην Θάσιον ... ἦν γὰρ ἐν τινι μέρει τοῦ νησίου κατοικῶν δράκων φοβερώτατος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν νῆσον πλήθος εἶναι ἀναριθμῶν ὄφρων», ἀπὸ τὰ ὁποῖα παρακαλεῖται θερμῶς ὁ Ἅγιος νὰ ἀπαλλάξῃ τὸ νησί. Ὅταν ὁ δράκων ἀντελήφθη τὴν παρουσία τοῦ Ἁγίου καὶ μετὰ τὴν σχετικὴ δέσηση τοῦ τελευταίου «ὡς ὑπὸ πυρὸς ἐλαυνόμενος, πάντων θεωρούντων ἔβαλεν ἑαυτὸν ἐν τῇ λίμνῃ καὶ ταύτην διαπεράσας πρὸς τὴν ἡπειρον γενόμενος ἄφαντος γέγονεν»⁷.

Μετὰ καὶ τὴν παράθεση τῶν σχετικῶν διηγήσεων ἀπὸ τοὺς παλαιότερους αὐτοὺς Βίους εἶναι καιρὸς νὰ διατυπωθοῦν ὠρισμένες παρατηρήσεις καὶ συγκεκριμένες ἐπισημάνσεις.

α') Ἡ ἀπειλὴ νησιωτικοῦ χώρου ἀπὸ δράκοντα καὶ ὄφεις συνδυαστικῶς δὲν εἶναι ὡς θαυματικὴ διήγηση μεμονωμένη. Ἀντιθέτως ἀναφέρεται καὶ σὲ ἄλλα νησιά, εἶναι δηλ. κοινή.

β') Ὁ συγκεκριμένος τόπος ποῦ ἀπειλεῖται ἀπὸ τὴν «λύμη τῶν ἐρπετῶν» εἶναι τὸ νησί Θάσιον, ποῦ κεῖται ἐντὸς λίμνης, ὅπως ἀναφέρεται στοὺς παλαιότερους Βίους τῶν μνημονευθέντων μοναχῶν, καὶ ὅχι ἡ Θάσος, ὅπως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Μεταφραστή. Οἱ παλαιότεροι βιογράφοι πιθανώτατα ἐγνώριζαν καλὰ τὸν χῶρο, ὁ ὁποῖος ἀνταποκρίνεται ἄριστα στὴν ὅλη παράδοση. Ἔτσι π.χ. ὁ δράκων καὶ τὰ φίδια ἐκδιωκόμενα μὲ τὴν παρέμβαση τοῦ Ἁγίου πέφτουν στὴ λίμνη καὶ διαπεραιώνονται «τῇ κατὰ νότον κειμένη ξηρᾷ καὶ τοῖς παρακειμένοις ταύτῃ ὄρεσιν» ἢ «πρὸς τὴν ἡπειρον». Τέτοια λίμνη βεβαίως στὴν Θάσο δὲν ὑπάρχει, πρᾶγμα ποῦ πιθανῶς ἐγνώριζε ὁ Μεταφραστής, ὁ ὁποῖος ὅμως κατὰ τὴν «μετάφρασιν» τοῦ Βίου ἔχοντας κατὰ νοῦν τὴν Θάσο ἤτο φυσικὸν νὰ γράψῃ ὅτι οἱ ὄφεις «κατὰ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ἑαυτοὺς βάλλουσιν».

γ') Τὸ νὰ ταυτίσῃ ὁ Μεταφραστής τὸ στοὺς πολλοὺς ἄγνωστο «Θά-

6. ActaSS Novembris II, 1, Bruxellis 1894, σ. 360-361.

7. Ὁ.π., σ. 405-406.

σιον» μὲ τὴν σὲ ὄλους γνωστὴ Θάσον ἦταν βέβαια πολὺ εὐκόλο λόγω ἐτυμολογικῆς ὁμοιότητος, παρὰ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα τῆς ἀγιολογικῆς διηγήσεως ποὺ ἦταν ἀπαγορευτικά.

δ') Ὑπάρχουν βέβαια ὠρισμένα γεωγραφικὰ δεδομένα προσδιορισμοῦ τοῦ νησιοῦ αὐτοῦ, ποὺ ἐδῶ δὲν ἐνδιαφέρουν, πέρα τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ δράση τοῦ Ἰωαννικίου ὡς Ἁγίου περιορίζεται στὸν Ὀλυμπο, κοντὰ στὴν Προῦσα καὶ τὴν εὐρύτερη περιοχὴ τῆς Βιθυνίας, ὅπου ἐθαυματούργησε πολλὰ φορὲς, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει πουθενὰ ἐνδειξη ὅτι εἶχε ἐπισκεφθῆ καὶ τὴν Θάσο, στὴν ὁποία, ἐπαναλαμβάνω, θὰ ἐδικαιολογεῖτο ἄριστα νὰ ἀναφερθῆ τὸ ἐπεισόδιο, σύμφωνα μὲ τὸ εὐρύτερο ἀγιολογικὸ ὕλικὸ ποὺ εἶναι διαδεδομένο στὰ νησιά.

ε') Παρὰ ταῦτα καὶ ὁ συντομώτατα σχολιάζων τὸ κείμενο τοῦ πρώτου ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρω δύο Βίους ἀναγκάζεται νὰ παρατηρήσῃ, προφανῶς γιὰ νὰ προφυλάξῃ τοὺς νεωτέρους ἀπὸ σύγχυση τὰ ἐξῆς: *Haec insula non est insula Thasos, quae jacet in mari Aegeo prope Samothraciam, sed quaedam insula sita in ipso lacu Apolloniadis*⁸.

8. "Ο.π., σ. 364. "Ὅπως σημειώνεται στὴν ἔκδοση τοῦ Βίου (ActaSS δ.π., σ. 335c) ἡ λίμνη αὐτὴ ὀνομάζεται σήμερον Aboullonia, βρισκεται μεταξὺ Προποντίδος καὶ τῶν βορείων περιοχῶν τοῦ ὄρους Ὀλύμπου καὶ ἀπέχει δεκαπέντε χιλιόμετρα ἀπὸ τὴ θάλασσα. Ὁ Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης στὸν Βίο τοῦ ἱερομάρτυρα Τιμοθέου, ἐπισκόπου Προύσης, ποὺ ἦλθε ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, κάνει λόγο γιὰ μιὰ βασίλισσα χριστιανή, «ἡ ὁποία ἐκατοῖκει εἰς τὴν Ἀπολλωνίδα, τὴν ἐν Βιθυνίᾳ εὐρισκομένην», ποὺ «ἦλθεν εἰς τὴν τοποθεσίαν τῆς Προύσης». Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Βίου αὐτοῦ ἔγκειται στὸ ὅτι γίνεται καὶ σ' αὐτὸν λόγος περὶ δρακοντοκτονίας μὲ πρωταγωνιστὴ τὸν Ἅγιον αὐτόν. Ὁ Ἅγιος συγκεκριμένα «βαλὼν τὰς εὐλογίας εἰς τὴν ἄκραν τοῦ παλλίου του (ἦτοι τοῦ ἐπανωφορίου του), ἐτέλιξε καὶ ἔσφιγγε τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο ἄμφιον· εἶτα μὲ τὴν χεῖρα του τὸ ἐσφενδόνισεν ἐπάνω εἰς τὸν δράκοντα... (καὶ) βλέπει τὸν δράκοντα νεκρὸν» (Νικοδήμου Ἁγιορείτου, Συναξαριστῆς 2, σ. 196). Ἡ θανάτωση τοῦ δράκοντα ἀποτελεῖ τὸ βασικὸ καὶ θὰ ἔλεγα μοναδικὸ ἐπεισόδιο τῆς θαυματουργικῆς δράσης τοῦ Τιμοθέου (βλ. καὶ Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Ἀγιολόγιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, 1935, λ.).

Ἡ ἔκθεση τῆς θαυματουργίας διαθέτει ὠρισμένα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἂν καὶ κάπως ἐξαλλοιωμένα τὴν καθιστοῦν συναφῆ μὲ παρόμοια θαύματα. "Ἐτσι π.χ. ὁ δράκων κατοικεῖ σὲ σπήλαιο ... ἀνάμεσα εἰς τὰ θερμὰ νερὰ τῆς πόλεως Προύσης ... Ὄθεν ὁ δράκων ἔχων ἐντὸς του τὴν κακίαν τοῦ νοητοῦ καὶ ἀνθρωποκτόνου δράκοντος διαβόλου ... ἐφαρμάκωνε μὲ μόνον τὸ φύσημά του ἢ μόνον τοὺς ἀνθρώπους ... ἀλλὰ καὶ τὰ κτήνη καὶ τὰ ζῶα, ἔτσι ὥστε ὁ δρόμος ἔγινε ἀδιάβατος λόγω φόβου ... Οἱ πλησίον κατοικοῦντες ἀδελφοὶ «ἔστειλαν εὐλογίας καὶ δῶρα στὴν βασίλισσα «διὰ μέσου τοῦ ἁγίου Τιμοθέου» καὶ ἔτσι δικαιολογεῖται ἡ ἐμφάνιση τοῦ Ἁγίου στὸν συγκεκριμένο τόπον», ἐκτὸς καὶ ἂν θεωρηθῆ τοῦτο ὡς οἰκονομία Θεοῦ κλπ. Ὁ Συναξαριστὴς προσθέτει ὅτι «τοῦτο τὸ θαῦμα ἐφημίσθη πανταχοῦ, διὸ οἱ ἄνθρωποι ἐσέβοντο τὸν Ἅγιον ὡς δοῦλον καὶ φίλον τοῦ Θεοῦ». Γενικὰ ὁ ψυχοφελὴς σκοπὸς τοῦ θαύματος μὲ τὴν ἀλληγορικὴ σημασίαν τοῦ δράκοντος ὡς νοητοῦ διαβόλου εἶναι ἐμφανής, ὁ ρόλος τῆς βασίλισσας ἀσαφής (ἐκτὸς καὶ ἂν πρόκειται περὶ συγχύσεως γιὰ τὴν βασιλοπούλα ποὺ θὰ κατέτρωγε τὸ θηρίο καὶ ἀπελευθερώθηκε ἀπὸ τὸν Ἅγιο κατὰ τὸ πρό-

ζ') Αὐτὸς ἀκριβῶς ἦταν καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἀνακοινώσεώς μου, νὰ ἐπανορθώσω μὲ ὅσα στοιχεῖα ἀνέφερα καὶ ὅσα ἄλλα δευτερεύοντα ὑπάρχουν στίς ὑποσημειώσεις τὴν ἐνδεχόμενη πλάνη, νὰ συμπληρώσω καὶ νὰ ἀπαλλάξω μελλοντικὸν ἐρευνητὴ ἀπὸ τοῦ νὰ συνδέσῃ τὴν ἀγιολογικὴ διήγηση γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ τοῦ Θεασίου ἀπὸ τὸν κίνδυνον λόγῳ τῆς ὑπάρξεως τοῦ τρομεροῦ δράκοντος⁹ καὶ τῶν δηλητηριωδῶν φιδιῶν μὲ τὴν Θάσο, πού, ὅπως ἀποδεικνύεται, δὲν εἶναι ὀρθό.

τυπο τοῦ γνωστοῦ θαύματος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου), τὸ κείμενον γενικὰ κάπως συγκεκριμένο ἀλλὰ τὰ τοπογραφικὰ στοιχεῖα (Ἀπολλωνία, Βιθυνία, Προῦσα) θὰ μπορούσαν νὰ στηρίξουν ἐνδεχομένως τὴν ἀποψη ὅτι ἡ θαυματικὴ αὐτὴ διήγηση δὲν εἶναι ἄσχετη πρὸς τίς ἀνωτέρω διηγήσεις, γιὰ τὴν ἐξουδετέρωση τοῦ δράκοντος τοῦ Θεασίου τῆς Ἀπολλωνιάδος λίμνης, πού βρίσκεται πλησίον τῆς Προύσας. Τὸ ὅτι τὸ θαῦμα τοῦτο «ἐψηφίσθη πανταχοῦ» σημαίνει ὅτι ἡ διήγηση γιὰ τὴν δρακοντοκτονία στὴν περιοχὴ ἦταν εὐρύτατα διαδεδομένη καὶ ἔτσι ἔστω μὲ διαφορετικὴ μορφή θὰ μπορούσε νὰ ἀποδοθῇ σὲ ὅποιοδήποτε Ἅγιο πού σχετίζεται μὲ τὸν τόπο.

9. Ἄς σημειωθῇ ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰωαννίκιος θὰ μπορούσε νὰ καταταχθῇ μεταξύ τῶν δρακοντοκτόνων Ἁγίων σύμφωνα μὲ σχετικὰ ἐπεισόδια ἀπὸ τὸν Βίο του.